

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3069/2020
16.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Војислав Момчиловић, адвокат из ..., против тужених ББ, ВВ и ГГ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Тања Минчић Марковић, адвокат из ..., ради опозива уговора о уступању и расподели имовине за живота, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4717/19 од 26.11.2019. године, у седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 4717/19 од 26.11.2019. године у ставу другом и четвртом изреке и у том делу предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сурдулици П 345/2019 од 09.07.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота закључен 17. априла 2012. године пред Основним судом у Врању, Судском јединицом у Сурдулици у предмету РЗ 360/2012 између тужиоца, као уступиоца и тужених као потомака, и то за део имовине који је уговором уступљен туженој ББ – право својине на делу стамбене зграде – куће изграђене на к.п. бр. ... КО ... у ул. ... и то: цео први спрат, који се састоји од дневног боравка, трепезарије са кухињом и изласком на терасу, ходника, купатила, као и две собе са леве и десне стране купатила, право својине на свим покретним стварима у домаћинству, тј. све покретне ствари које се налазе на првом спрату (сав намештај, бела техника, сви уређаји и опрема у кухињи и купатилу), право трајног коришћења на 1/3 грађевинске к.п. бр. КО ... у ул. ... (земљиште које се налази иза стамбеног објекта – куће) – двориште. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се наложи туженој ББ да му имовину из става првог изреке пресуде преда у државину и својину, а да ће пресуда послужити као правни основ за укњижбу права својине тужиоца на предметним непокретностима код РГЗ СКН Сурдулица, те да се наложи истој туженој да му ово право призна и омогући његов упис код надлежне службе. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженима на име трошкова поступка плати 64.700,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4717/19 од 26.11.2019. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је, као

неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота, закључен 17.04.2011. године пред Основним судом у Врању, Судском јединицом у Сурдулици у предмету РЗ 360/2012 између тужиоца, као уступеоца и тужене ББ, ВВ и ГГ, као потомака, за имовину која је уговором уступљена туженој ББ, својину на делу стамбене зграде – куће, изграђене на к.п. бр. ... КО ... у ул. ... и то: цео први спрат, који се састоји од дневног боравка, трепезарије са кухињом и изласком на терасу, ходника, купатила, као и две собе са леве и десне стране купатила, право својине на свим покретним стварима у домаћинству, тј. свим покретним стварима које се налазе на првом спрату (сав намештај, бела техника, сви уређаји и опрема кухиње и купатила) и право трајног коришћења на 1/3 грађевинске к.п. бр. ... КО ... у ул. ... (земљиште које се налази иза стамбеног објекта – куће) – двориште, као и да се наложи туженој ББ да му наведену имовину преда у својину, а која пресуда ће послужити као правни основ за укњижбу права својине тужиоца код РГЗ СКН ..., те да се наложи овој туженој да му ово право призна и омогући његов упис код надлежне службе. Ставом трећим изреке, наложено је туженој ББ да тужиоцу преда у државину део стамбене зграде – куће изграђене на к.п. бр. ... КО ..., у ул. ... и то: цео први спрат, који се састоји од дневног боравка, трепезарије са кухињом и изласком на терасу, ходника, купатила, као и две собе, са леве и десне стране купатила, право својине на свим покретним стварима у домаћинству, тј. свим покретним стварима које се налазе на првом спрату (сав намештај, бела техника, сви уређаји и опрема кухиње и купатила). Ставом четвртим изреке обавезани су тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плате 38.300,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију и то против одлуке у делу у коме је одбијен, као неоснован његов захтев и против одлуке о трошковима поступка, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена ББ је дала одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11,... 18/20) Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена ББ је бивша супруга тужиоца, док су тужени АА и ББ њихова деца. Брак између тужиоца и тужене ББ разведен је пресудом Основног суда у Сурдулици П2 23/2014 од 29.05.2014. године. Тужилац, као уступилац имовине и тужени, као примаоци имовине закључили су уговор о расподели имовине за живота који је оверен пред Основним судом у Врању, Судском јединицом у Сурдулици 17.04.2012. године. Предмет овог уговора је породична стамбена зграда – кућа ХП +1 на к.п. бр. ... КО .... Према наведеном уговору, туженом ГГ припало је право својине на приземљу наведене куће, туженој ББ цео први спрат и све покретне ствари које се налази на првом спрату, док је туженој ВВ припало поткровље куће. Свим туженима је припало и право трајног коришћења са по 1/3 идеалног дела к.п. бр. ... КО ... – двориште. Тужилац је за себе задржао право доживотног коришћења

(становања) целог првог спрата и покретних ствари на истом. Предметни уговор је реализован код СКН Сурдулица и тужени су уписани као носиоци права својине на предметној кући и носиоци права трајног коришћења на катастарској парцели на којој се кућа налази са обимом удела од по 1/3, док је у корист тужиоца уписано право доживотног плодоуживања на целом првом спрату предметне куће. Тужена ББ је 10.10.2017. године обавестила полицију да је тужилац по повратку из изностранства 09.10.2017. године дошао код ње кући, ушао унутар дворишта и почео да лупа на врата, која су била закључана, због чега је тужиоцу 10.10.2017. године изречена хитна мера привремене забране могућем учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој, која је истекла 12.10.2017. године. Након закључења брака 1990. године између тужиоца и тужене ББ, странке су живеље са тужиочевим родитељима, а предметна кућа је након три године била завршена у грубим радовима до друге плоче, када је оспособљен за становање један спрат, у коме су са децом наставили да живе. Изградњу и оспособљавање објекта надаље су вршили током трајања брачне заједнице.

Првостепени суд је одбио, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота у односу на тужену ББ, применом члана 192. Закона о наслеђивању и члана 231. ЗПП, јер је закључио да тужилац, на коме је био терет доказивања није доказао да се у поступању тужене ББ, а и осталих тужених према њему након закључења спорног уговора предузете радње које би се могле окарактерисати као груба неблагодарност и које би представљале разлог за опозив спорног уговора, као и да спорни уговор не представља суштински уговор о поклону у ком случају би се због чињенице развода брака у смислу члана 190. Породичног закона могла разматрати обавеза тужене ББ, као бившег супружника да врати имовину на коју се исти односи.

Другостепени суд је, након одржане расправе, укинуо првостепену пресуду и делимично усвојио захтев тужиоца, с тим што је одбио, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота закључен 17.04.2012. године између тужиоца, као уступиоца и тужених, као потомака у односу на тужену ББ и да му део предметне непокретности, која је њој припала преда у својину, сматрајући да се ради о непокретностима које представљају заједничку имовину тужиоца и тужене ББ стечену током трајања њихове брачне заједнице, а да тужилац није доказао да се ради о његовој посебној имовини, нити је доказао свој искључиви допринос њеној изградњи, нити је на било који начин оспорио тврдњу тужене ББ о њеном радном ангажовању током трајања брачне заједнице, па самим тим и допринос око изградње предметне куће. Осим тога другостепени суд је сматрао да се ради о поклону и да нису испуњени услови за повраћај поклона у смислу члана 190. став 2. Породичног закона.

По оцени Врховног касационог суда оваква одлука другостепеног суда је заснована на погрешној примени материјалног права.

Чланом 182. Закона о наслеђивању прописано је да уступилац може уговором својим потомцима уступити и разделити имовину. Чланом 187. истог закона прописано је кад се са уступањем и расподелом није сагласио неки од потомака који је постао наследник, делови имовине који су уступљени осталим наследницима сматрају се као поклон. Чланом 189. ставом 1. истог закона прописано је да уступилац може уговором обухватити свог брачног друга, ако се брачни друг сагласи, и тада он има исти положај

као и уступиочеви потомци, ставом 2. прописано је да када брачни друг није обухваћен уступањем и расподелом, његово право на нужни део остаје недирнуто, а делови уступиочеве имовине који су раздвојени његовим потомцима сматрају се као поклон, док је ставом 3. прописано да у сваком случају, уговор између потомака остаје на снази. Чланом 192. став 1. истог закона прописано је да уступилац може захтевати да му потомак врати све што је примио ако је потомак показао грубу неблагодарност према њему.

Тужилац тужбом тражи да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота закључен 17.04.2012. године између тужиоца, као уступеоца и тужених као потомака, и то за део имовине који је уговором уступљен и расподељен туженој ББ и да му иста врати све што је примила по основу уговора, јер је након закључења уговора наступила чињеница која условљава опозив уговора - развод брака.

Сходно напред цитираним одредбама Закона о наслеђивању уговор о уступању и расподели имовине за живота одређен је тако што предак може послом међу живима уступити и разделити своју имовину својим потомцима, и у питању је нека врста претходног, антиципираног наслеђивања. Међутим, овде није у питању никакво наслеђивање у правом смислу речи, већ се ради о правном послу *inter vivos*, једном облигационом уговору који има специфична дејства, која се посредно односе и на наслеђивање. Веза са наслеђивањем огледа се како у погледу круга лица која могу закључити овај уговор, тако и у погледу односа предмета уговора и састава заоставштине. Посебан је случај уколико уступилац има брачног друга који би у тренутку смрти уступеоца био позван на његово наслеђе, тада би уговором требало обухватити и уступиочевог брачног друга. Међутим, иако је уступиочев брачни друг такође припадник првог наследног реда (када конкурише на наслеђе са потомцима оставиоца) и у принципу има исти наследноправни положај као оставиочеви потомци, одсуство његове сагласности нема за последицу недејство уговора, напротив, уговор остаје пуноважан и то између свих уступиочевих потомака, али право на нужни део уступиочевог брачног друга остаје неокрњено. Другим речима, уговор има пуно дејство међу потомцима уступеоца, а смањено само према његовом брачном другу. Уговор о уступању и расподели имовине за живота се само под одређеним условима сматра уговором о поклону, уколико се са уступањем и расподелом није сагласио неки од потомака који је постао наследник и кад брачни друг није обухваћен уступањем и расподелом. Уступилац је овлашћен да опозове уговор и да захтева да му потомак врати оно што је примио уступањем и расподелом, из чега следи да је уступилац овлашћен да опозове уговор ако га је закључио и са брачним другом и да захтева да му брачни друг врати оно што је примио уступањем и расподелом, под одређеним условима.

С обзиром да тужилац тужбом тражи да се опозове уговор о уступању и расподели имовине за живота закључен 17.04.2012. године између тужиоца, као уступеоца и тужених као потомака, и то за део имовине који је уговором уступљен и расподељен туженој ББ и да му иста врати све што је примила по основу тог уговора, јер је након закључења уговора наступила чињеница која условљава опозив уговора - развод брака, на шта је тужилац указао не само у жалби, већ и током поступка, и како се ради о уговору о уступању и расподели имовине за живота, односно о облигационом уговору који има специфична дејства, која се посредно односе и на наслеђивање, да се веза са наслеђивањем огледа како у погледу круга лица која могу закључити овај

уговор, тако и у погледу односа предмета уговора и састава заоставштине, то је другостепени суд, због погрешне примене материјалног права пропустио да цени наводе жалбе тужиоца и утврди да ли су са тих разлога испуњени услови за опозив спореног уговора о уступању и расподели имовине за живота у односу на тужену ББ и повраћај онога што је иста примила уступањем и расподелом, због чега је другостепена пресуда морала бити укинута у делу у коме је одлучено о овом о захтеву тужиоца и предмет у том делу враћен другостепеном суду на поновно суђење. Осим тога, другостепени суд је погрешно сматрао да се у овом случају ради о уговору о поклону, јер се уговор о уступању и расподели имовине за живота само под одређеним условима сматра уговором о поклону, и то уколико се са уступањем и расподелом није сагласио неки од потомака који је постао наследник и кад брачни друг није обухваћен уступањем и расподелом, а што овде није случај. С обзиром да се тужбом тражи опозив спорног уговора, то је погрешан и закључак другостепеног суда да се у овом поступку може, као претходно питање решити питање брачне тековине тужиоца и тужене ББ, односно да непокретности које су предмет уговора о уступању и расподели имовине за живота представљају њихову заједничку имовину стечену током трајања брачне заједнице.

У поновном суђењу другостепени суд ће оценом свих навода жалбе тужиоца утврдити да ли су се испунили услови за опозив спореног уговора о уступању и расподели имовине за живота у односу на тужену ББ и повраћај онога што је примила уступањем и расподелом, при томе имајући у виду све напред наведено, након чега ће одлучити о овом захтеву тужиоца.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, с обзиром да иста зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Старајина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић